

אימא:

ממין על שאינו מינו — לא מתעשר מזה על זה, אף מעשר בהמה, ממין על שאינו מינו — לא מתעשר מזה על זה.⁽⁷⁾

איתא בגמרא לעיל נג ב: ויהיו חדש וישן מתעשרין מזה על זה, מקל וחומר: ומה כבשים ועזים שהם כלאים זה בזה, [מכל מקום] מתעשרין מזה על זה, חדש וישן שאינן כלאים זה בזה, אינו דין שיתעשרו מזה על זה?! תלמוד לומר: "עשר תעשר" ... מקיש מעשר בהמה למעשר דגן: מה מעשר דגן, מחדש על הישן — לא, אף מעשר בהמה מחדש על הישן — לא. אי הכי, כבשים ועזים נמי [לא יעשרו מזה על זה, כין לימא: מקיש מעשר בהמה למעשר דגן: מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא, אף מעשר בהמה ממין על שאינו מינו לא?! [הרי] רבי רחמנא "וצאן". אי הכי, חדש וישן נמי [יעשרו מזה על זה, כי כל הצאן אחד]?! הא [מאידך גיסא] כתיב "עשר תעשר", [והוקשו המעשרות זו לזו]. ומה ראית [למעט מן ההיקש חדש על ישן, ולרבות מ"וצאן" מין על שאינו מינו, הרי יש לומר בהיפוך]?! אמר רבא: אמר קרא [באותו כתוב של ההיקש "עשר תעשר את כל מעשר תבואתך היוצא השדה שנה שנה", [הרי למדנו]: לשנה הקשתיו ולא לדבר אחר. ומקשינן: והא רבא גופיה הוא דאמר לעיל נג: כיון שאמרה תורה בפסוק זה של ההיקש

לכך כתבה התורה "בקר וצאן", ליערבו לבקר וצאן שהם מתעשרים מזה על זה. כלומר, אם לא שכתבה התורה "בקר וצאן" הייתי לומד מקל וחומר שלא לעשר ממין על שאינו מינו, ולכך כתבה התורה "בקר וצאן" כאחד, כדי ללמד: אפילו בקר וצאן מתעשרים מזה על זה?!?

אמר תירץ ליה מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב הונא בר נתן:

לרבא אית ליה נמי "העשירי" דמשמע לחלק בקר מצאן, ואם כן, בהכרח שיתור "בקר וצאן" בא למעט כבשים ועזים שהם מתעשרים מזה על זה.⁽⁶⁾

איכא דאמרי, אמר רבא ליישב את קושיית רב אבא בר ממל, דנימא, מדלא כתיב "וכל מעשר בקר ומעשר צאן", אם כן, יתעשרו בקר וצאן מזה על זה:

בלא "עשירי" נמי לא מצית אמרת שבקר וצאן מתעשרין מזה על זה, דהרי איתקש מעשר בהמה למעשר דגן [שנאמר: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך, היוצא השדה שנה שנה", בשתי מעשרות הכתוב מדבר: אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן, ומקיש מעשר בהמה למעשר דגן] מה מעשר דגן

דמדרבא לית ליה "ראשיתם", "העשירי" נמי לית ליה לרבא, דלידרוש תן עשירי לזה ועשירי לזה, הואיל ולא כתב "מעשר בקר ומעשר צאן".

7. הוסיף רש"י: ואם תאמר: כבשים ועזים נמי [לא יתעשרו מזה על זה]?! אם כן, ריבויא

מזה כהבנתו בדברי הרמב"ם שהובאה בהערה לעיל נג ב.

6. לכאורה תמוה מאי סלקא דעתיה דרב הונא, והרי ילפינן "תן עשירי"?! וביאר רש"י: קא סלקא דעתיה דרב הונא,